

Merit Riihonen

Mitä ikinä haluat

Karisto
Hämeenlinna

© Merit Riihonen ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

ISBN 978-951-1-40838-3

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Tee mitä ikinä haluat mulle
ihan rauhassa kunhan et
sitten koskaan luule että
haluan sua

- SALLAN JA MIRON MATKA MAAILMAN YMPÄRI:
Mitä ikinä haluat (2014)

Yhdeksännän luokan joulukuu

Paketti on työnnetty seinän viereen hontelon muovikuusen kainaloon, hiukan piiloon ja kuitenkin esille. Lahjapaperissa tanssahtelee lumihiutaleita, joita Milla tökkii uteliailla sormillaan aina harhautuessaan tunnustelemaan paketin hiljaisia laitoja.

Se on kummallisen muotoinen paketti: tasaisesti pohjansa päällä seisova neliskulmainen olemus, alhaalta leveä ja ylöspäin kapeneva, eteenpäin nojaava kuin tuulta vastaan raahustava vanha eukko. Arvaan silti, mitä sen sisällä on. Kun jotakin pitelee käsissään viiden vuoden ajan lähes päivittäin, sen mittasuhteet oppii kyllä tuntemaan.

"Karri, se on sulle", Milla supattaa korvaani jo kolmatta kertaa. "Se isoin paketti on sulle!"

"Joo, mie tiiän", sanon.

Keittiö näyttää erilaiselta kuin ennen. Yleensä pöydällä pyöri lähinnä yksinäisiä hiuslenkkejä, käytetty voiveitsi ja tyhjiä siideritölkkejä, mutta nyt äiti on siivonnut kaiken pois ja kantanut tilalle kaupasta ostettuja laatikoita, palan kuivaksi jäänyttä kinkkua, sotkuista rosollia ja kolme viinipulloa. *Juhlan kunniaksi*, äiti sanoi leveästi hymyillen ja väisti Millan mulkoilun.

Me kaikki viisi tungemme kylki kyljessä pienen pöydän ääreen syömään: minä, Milla, äiti, Miko ja Tuija. Äiti on laittanut läppäriltä soimaan joulusoittolistan, joka jollottelee puheen ja lautasten kilahtelun taustalla. Muutama lumihietale putoaa ikkunan takana.

Paketti seisoo edelleen kuusen vieressä. Kärsivällisenä, rauhallisena. Vatsaani vääntää.

”Joulupukki ehti käydä jo päivällä, kun te olitte pulkka-maässä, mutta se pyysi, että sie Milla olisit sen apulainen tän illan. Joten sie saat jakaa lahjat”, äiti sanoo nojaten päätään Mikon leveään olkaan. Milla pomppii ympäriinsä tonttulakki päässään, röyhistelee rintaansa, kantaa paketteja kuusen alta jalkojen juureen, hurraa löytäessään oman nimensä. Pieni kasa hupenee nopeasti muovineulasten varjosta, ja Milla tarttuu viimeisen lahjan pakettikorttiin.

”Hyvää joulua Karrille, toivoo Tuija ja Miko!” hän julistaa kuuluvalla äänellä.

Äiti hymyilee leveästi Mikon kainalossa, kun vääntäydyn jaloilleni, asettelen kivan ja kiitollisen ja tyhjän hymyn huulilleni. Kokeilen paketin painoa, raahaan sen tuolini viereen. Tuijan silmät seuraavat minua viinilasin takaa.

”Avaa se, avaa se!” Milla hoputtaa vieressäni könyten nojatuolin käsinojalle ja kurkotellen ylitseni. Pari ruskeaa hiuskiharaa on karannut letiltä ja pompahtelee leveän nenän päällä.

”Joo joo, ihan kohta”, sanon ja yritän piiloutua hiusten taakse. Sotkuiset, pitkät hiussuortuvat ovat surkea muuri katseita vastaan.

”Avaa nyt vain, miekin olen utelias”, äiti sanoo.

”Joo, mäkin haluaisin tietää, että mitä sä siitä tykkäät”, Miko säestää.

Katseet häilyvät ympärilläni, takertuvat käsiini, pakottavat ne repimään lahjapaperin pois, nykimään ruskean, van-

kan pahvin auki. Siirrän pakkausmateriaaleja ja muoveja, sormet hipaisevat sileää, ruskeaa otelautaa. Suljen silmät sekunniksi. Uutuuttaan kiiltelevä kitara ei katoa mihinkään muovin ja pahvin keskeltä.

”Voi että se on komia!” äiti ihastelee.

”Me ajateltiin, että sun on aikakin saada jo uusi. Ei sitä uusia Jimi Hendrixejä voi kasvaa ilman kunnon soitinta”, Miko virnistelee keltaiset hampaat vilkkuen.

”Saanko mie pitää ton laatikon? Teen siitä majan!” Milla ilmoittaa.

Nyökkäilen ääneti, yritän hymyillä.

”Sen pitäis olla ihan hyvä merkki. Onko se sulle mieleinen?” Tuija kysyy.

”Joo, on se”, vastaan katsomatta häneen.

Se ei ole edes valhe. Uusi kitara on aivan jotakin muuta kuin vanha halpa markettikitarani, joka rämisee ja venkoilee, jaksaa juuri ja juuri pysyä vauhdissa mukana. Tämä uusi on Martinin elektroakustinen kitara, sellainen jota en ole tätä ennen uskaltanut muuta kuin sydän kivistäen ihailia F-Musiikin ja Thomannin nettisivuilla. Pinta on syvänmusta ja sileä, mahonkikyljet tuntuvat sormien alla hienoimmalta silkiltä. Kuljetan sormia otelautaa pitkin ylös viritystapeille, ja vaikka kielet eivät ole vielä edes paikallaan, kitara värähtää hereille, vastaa heti kosketukseen. Pystyn melkein jo kuvittelemaan sen täyteläisen soinnin, pehmeän ja pitkäkestoisen.

Sormeni kouristuvat hitaasti kitaran kaulan ympärille, ja joudun sulkemaan silmät hetkeksi. En minä tätä halunnut.

Millan huomio siirtyy nopeasti muihin lahjoihin, ja ilta jatkaa eteenpäin toikkelehtimistä. Äiti vaatii minua lahjojen jaon jälkeen säestämään pari joululaulua, mutta ei suostu itse laulamaan mukana. Viinipullot tyhjenevät, Milla nukahuttaa sohvan nurkkaan, naurulla höystetyt keskustelunpätkät vaihtuvat vähitellen väsyneeseen hiljaisuuteen, jota täplittä-

vät yksittäiset lausahdukset. *Josko sitä tästä, pitäisköhän tässä kohta, voishan sitä vähitellen.* Näen äidin tarttuvan Tuijaa käsistä hymyillen, kuiskaavan muutamia lämpimiä sanoja. Hänen silmistään loistava kiitollisuus täyttää keuhkot mustalla tervalla.

Äiti ja Miko jäävät olohuoneen sohvalle television ääreen. Sen ääni kaikuu eteiseen, jossa Tuija kietoo huivia kapean kaulansa ympäri. Hän hymyilee nähdessään minut, punaviini saa suunpieltä ympäröivät juonteet syvenemään.

”Miksi sie ostit sen kitaran?” kysyn.

Tuija kohottaa kulmiaan.

”Lahjaksi, kuinkas muutenkaan”, hän sanoo.

”Oikeesti vain lahjaksi?”

”Totta kai. Mitä sä odotit?”

En osaa sanoa mitään, lasken katseen varpaisiin. Vatsanpohjassa loiskuva terva ei katoa mihinkään.

”Ja sie et oikeesti odota siitä mitään vastineeksi?” kysyn.

Tuija naurahtaa, napittaa villakangastakkiaan kiinni.

”Kiitos olis kiva”, hän sanoo.

”Kiitos”, sanon.

Tuija hymyilee.

”Ei kestä. Mä soittelen sulle tossa tammikuun puolella”, hän sanoo, nojautuu pörröttämään hiuksiani. Kosketus on kuin sähköisku, se saa minut jähmettymään aloilleni.

”Joo, nähhään”, sanon.

Kahdeksannen luokan elokuva

Äidin vaaleanpunaisen peiton alta pilkisti karvainen, paksu jalka. Haalistunut tatuointi katosi lakanoiden uumeniin, enkä saanut selvää mitä se esitti. Huoneessa kaikui käheä kuorsaus, verhojen välistä pilkottava aamuaurinko tunki vuoteeseen kuin koiranpentu.

Vetäydyin takaisin eteiseen. Jalka ei ollut uusi asia, olin nähnyt niitä monta kertaa ennenkin: Tommin laihat ja luisevat sääret, Antin muhkuraiset polvet, Matin pitkät sukista ulos tunkevat varpaat. Niiden lisäksi oli toisinaan muitakin, sellaisia, jotka marssivat puolen yön jälkeen sisään itsevarmasti keinahdellen ja hipsivät ulos aamuyöstä tai viimeistään kiusallisten aamukahvien jälkeen.

”Nukkuuks ne?” Milla kuiskasi ja takertui keittiön ovenpieleen keinuen kynnyksellä edestakaisin.

”Joo. Syödään vaikka aamiaista, ehkä ne herrää kohta”, sainoin.

Milla kurtisti kulmiaan ja heittäytyi keittiön pöydän ääreen jalkojaan heilutellen. Pörröiset hiukset sojottivat joka suuntaan, nukkavieru dinosauruspyjama valui olkapään yli. Laitoin pöydälle näkkileipiä, margariinia ja Viilis-purkkeja.

Kun kaksikymmentä minuuttia myöhemmin kurkistin uudestaan äidin huoneeseen, jalka oli yhä paikallaan ja ilma seisoi liikkumatta. Astuin hiljaa sisään varoen narisevaa taitetta lattian muovimatossa. Hiivin ikkunan puolelle sänkyä, missä äidin vaalea hiuspörrö pilkotti peiton alta. Tyynyssä oli ihovoiteen ja ripsiväriin jättämiä rantuja. Kun nojauduin lähemmäs, haistoin äidin raskaasta hengityksestä halvan punaviinin ja kapakan väriä.

"Äiti", kuiskasin ja tökin hänen hartiaansa.

Ei vastausta. Vilkaisin jalkaa, ravistelin äidin hartiaa kovempaa.

"Äiti, herää nyt", toistin vähän kovemmalla äänellä.

Äiti ynähti, havahtui lopulta hereille. Aurinko iski häntä silmiin, ja hän irvisti tuskaisesti kohottaessaan käsivarren silmien varjoksi.

"Häh, mitä nyt, mitä kello on?" hän mutisi.

"Puoli yheksän. Sun pittää herätä nyt", kuiskasin ja ravistelin uudestaan, kun hän sulki silmänsä. "Kai sie muistat, mikä päivä tänään on?"

Äiti voihkaisi, painoi käden kasvoilleen.

"Ai niin. Kuule, mun pää on niin kipiä... Etkö sie millään vois?" hän sanoi.

"Sie lupasit Millalle", sanoin.

Äiti hieroi sormilla nenänvarttaan, huokaisi syvään.

"En mie nyt pysty, varmaan migreeni tulossa", hän sanoi.

"Sie lupasit sille!" sanoin kovemmalla äänellä.

Karvainen jalka liikahti peitonmutkassa, ja huoneessa kaikunut kuorsaus taukosi. Äiti ja minä jähmetyimme molemmat paikoillemme, katsoimme jalkaa. Hetken kuluttua kuorsaus jatkui.

"Mene sie nyt vaan. Lupaen mennä sitten iltapäivällä Millaa vastaan, okei? Pistä viesti et monelta ne sanoo sen loppuvan", äiti kuiskasi.

Hengitin syvään, päästin irti hänen hartiastaan. Äiti nyki peiton peittämään kasvonsa ja nukahti hetkessä uudelleen.

Milla istui sohvalla jo pari päivää etukäteen valitut vaatteet päällä ja nyppi paidan helmasta pölyhaituvia. Olin taiteillut hänen kurittomat hiuksensa yksinkertaiselle ponnarille, jonka ulkopuolelle karanneet pehmeät haituvat takertuivat niskaan ja korvantaustoihin. Hän kohotti katseensa ja käänsi sen saman tien takaisin paidan helmaan niin kuin ilmeeni olisi polttanut häntä.

”Mie vien sut”, sanoin ja taputin Millan hartiaa.

”Mutta se lupas”, Milla sanoi hiljaa.

”Tiiän. Mut se lupas tulla iltapäivällä sua vastaan. Okei? Mennään nyt, ettei myöhästyä.”

Ulkona oli harmaata mutta lämmintä, taivaalta vihmoi ohutta pientä sadetta. Milla tarrasi käsipuoleeni ja roikkui siinä koko matkan. Viimeisessä kadunkulmauksessa hän alkoi hidastella ja hangata vastaan.

”Tuu nyt”, sanoin.

”Pelottaa”, Milla mutisi.

”Ei tarvii pelätä. Siellä on ihan kivvaa.”

Koulun pihassa oli jo väkeä, alakoululaiset keikkuivat vielä keinuissa ja yläkoululaiset notkuivat ruokalan nurkalla puhelimiaan räpläten. Vein Millan sisään alakoulun ovis- ta ja katsoin ympärilleni. Ilmoitustaululla oli vieri vieressä iloisenvärisiä papereita, joihin oli kirjattu luokkajaot. Tarkistin listasta Millan luokkahuoneen ja suuntasin sitten hänen kanssaan portaita ylös toiseen kerrokseen.

En ollut käynyt alakoulun puolella sitten kuudennen luokan loppumisen. Ei siitä ollut kuin vuosi ja kolme kuukautta, mutta se tuntui loputtoman pitkältä ajalta. Kaikki näytti siinä ajassa kutistuneen, käpertyneen kokoon.

Kun pääsimme lähemmäs luokkahuonetta, Milla alkoi taas hidastella, kuikuilla ympärilleen.

Tartuin häntä tiukemmin kädestä enkä välittänyt vastalauseista, vedin hänet perässäni sisälle. Luokka oli jo täynnä väkeä. Ei pelkästään oppilaita vaan myös heidän vanhempiaan, innostuneen ja haikean näköisiä äitejä ja isiä, jotka juttelivat toisilleen luokan takaosassa ja katselivat seinille ripustettuja paperikukkasia ja aakkostauluja. Muutama heistä puhui parhaillaan opettajalle, jonka tunnistin opettaneen vuotta nuorempaa luokkaa silloin kun olin itse alakoulussa. Hän näytti yllättyneeltä nähdessään minut.

”Moi”, sanoin opettajalle ja puristin Millan kättä. ”Tässä on Milla Ylitalo. Sen pitäisi aloittaa tänään ekalla luokalla.”

”Tervetuloa, Milla!” opettaja sanoi ja hymyili lämpimästi. ”Eikös sun äiti tai isä päässyt paikalle?”

Milla ei vastannut mitään, yritti vain piiloutua taakseni.

”Äidillä on migreeni”, sanoin Millan puolesta.

”Onpas harmi. Meillä kyllä on yleensä tässä sellainen oppilaiden ja vanhempien yhteinen aloitus, mutta eihän migreenille tietysti voi mitään”, opettaja sanoi.

”Joo, niinpä”, sanoin ja käännysin Millan puoleen. ”Mun pittää mennä nyt.”

”Älä mee”, Milla mutisi ja takertui tiukemmin käteeni.

”Pakko mennä, myöhästyn muuten ite”, sanoin ja irrotin käteni väkipakolla Millan otteesta. ”Kyllä sie pärjää.”

Kun tulin iltapäivällä kotiin, olohuoneesta kuului läppärin säröisistä kaiuttimista kaikuva Antti Tuisku. Ovenpieleessä oli edelleen pari isokokoisia, kuluneita työkenkiä.

Olin odottanut jalan katoavan, kipittävän aamuauringon kanssa katoavaan yöhön ja pysyvän poissa. Sen sijaan se olikin kasvattanut itseensä kiinni kokonaisen miehen, joka rötkötti sohvalla äidin vieressä ja höpötti jotain matalan höri-sevällä äänellään. Ovenraosta en nähnyt paljoa muuta kuin leveät hartiat ja punoittavan paksun niskan. Äiti ei edes huo-

mannut minun kurkistavan sisään, niin tiiviisti hän tuijotti miestä.

Potkin kengät hiljaa pois ja livahdin minun ja Millan yhteiseen huoneeseen. Milla istui omalla sängyllään, hypisteli kirpputorilta ostetun repun olkaimia.

"Hakiko se sut koulusta?" kysyin.

"Joo, mutta se otti ton mukhan", Milla sanoi.

"Voi vittu."

"Ei saa kiroilla."

"Joo joo."

Milla kaivoi repusta uudet koulukirjansa ja alkoi tutkiskella niitä hiljaa. Minä heittäydyin omalle sängylle selälleni ja aloin selata päämäärättömästi somea.

Äidin kikatus tunki ovenraosta huoneeseen asti. Hän nauroi aina tuolla tavalla kimeästi ja kovaa yrittäessään olla erityisen hurmaava. Hänellä oli muitakin sellaisia ärsyttäviä eleitä: hän hiplasi hiuksiaan ja pyöritteli niitä sormen ympärille, kallisteli päätään puolelta toiselle, järjesteli paitansa kaula-aukkoa niin, että rintaliivien punainen pitsi kurkisteli muka vahingossa kauluksen alta.

Käännyin kyljelleni ja painoin posken peittoa vasten. Vitutti.

Musiikki käännettiin olohuoneessa kovemmalle. Äiti oli vaihtanut Antti Tuiskun johonkin toiseen musiikkiin, hitaampaan ja sykkivämpään. Se ei peittänyt täysin sitä, miten käheän kuiskuttavaksi äidin ääni oli muuttunut, miten kahdet askeleet kompuroivat äidin makuuhuoneeseen. Miten vaatteet kahisivat ja miehen ääni murahti, venytellen ja tyytyväisenä.

Milla jätti koulureppunsa sikseen ja kiipesi viereeni sängylle kulmat kurtussa. Hän kietoi kädet ympärilleen, keinuteli itseään edestakaisin.

"Soita jotain", hän sanoi.

”Mitä sie tahot kuulla?”

”Sen *Nothing else matters.*”

Kurotuin ottamaan kitaran sängyn päädystä, tarkistin sen vireen ja näppäilin ensimmäiset sävelet. Milla hivuttautui lähemmäs, nojasi hartiaani vasten.

Yhdeksännen luokan tammikuu

Aatto vaihtuu joulupäivään, tapaninpäivään ja lopulta välipäiviin. Äidin ja Mikon kohdalla muutosta ei tosin voi juuri huomata. Vuodenvaihde jatkuu juhlan ja dagen efterin piirileikkinä, jossa äiti ja Miko vuorotellen pyörähtelevät pohjalta huipulle ja takaisin. Lunta sataa ja sataa, se kerrostuu raskaana kasoina ikkunan alle. Mikään ei liiku. Odotan loman loppumista, odotan arkea.

Takas Rollossa. Ehittäkö tänään meille soittelemaan? Tuomaksen viesti rikkoo pari päivää vuodenvaihteen jälkeen itseään toistavien päivien kaavan. Huokaisen helpotuksesta, naputtelen saman tien vastauksen ja heitän kengät jalkaan. Olen jo pakkaamassa vanhaa ruskeaa kitaraani koteloon, kun katse osuu uuteen, mustaan.

Siinä se seisoo huoneen nurkassa viattoman näköisenä. En ole vielä kukaan laittanut kieliä paikoilleen. En vain pysty siihen. Olen monta kertaa yrittänyt nostaa kitaran syliini, mutta joka kerta minun on pakko työntää se sivuun.

Katson uutta kitaraa vielä hetken. Joskushan se on pakko tehdä. Pakkaan kitaran koteloon ja nostan sen hartialle.

Tuomas asuu isänsä kanssa kadulla, jonka molempia laitoja reunustaa loputon rivi matalia punatiilisiä rivitaloja. Lun-

ta on tullut vuodenvaihteen jälkeen yhä vain lisää, ja muhkeat kinokset kattojen päällä pyörivät talot kumpumaisiksi hobitinkoloiksi. Ikkunoissa roikkuu joulutähtiä, paperisia lumihiihtaleitä ja värivaloja. Käännyn keltaisen postilaatikon kohdalta pihaan, jonka paksun lumipeitteen keskelle on puhkaistu juuri ja juuri lapion levyinen kulkuväylä. Lumi narisee kengänpohjien alla, tunkee tennareiden läpän alle.

”Moi, tuu sissään,” Tuomas sanoo avatessaan oven. Tuomaksella on päällään ylisuuri raidallinen villapaita, likaisen-punaiseksi värjätyt hiukset roikkuvat kasvoilla. Hänen silmänsä näyttävät pysyvästi siltä kuin hän ei olisi koskaan elämässään nukkunut yhtäkään yötä hyvin.

”Mites mummolassa?” kysyn, tömistelen kenkiä kynnysmattoon.

”Samaa ko aina. Jos mun tarvii pelata vielä yksikin erä Trivial Pursuitia niin murhaan jonkun.”

”Entäs Aliasta? Tai Rappakaljaa?”

”Älä vittu ees mainitse.”

Nauran ja seuraan Tuomasta sisälle. Talo näyttää tismalleen samalta kuin aina, missään ei ole edes joulukoristeita. Lehti- ja kirjapinoja kaikkialla, haalistuneita räsymattoja halkeilleen lautalattian päällä, olohuoneen yli viritettyjä pyykkinaruja, joihin kuivat vaatteet unohtuvat päiväkausiksi. Tuomaksen isä vastustaa kiihkeästi maalaustaidetta mutta rakastaa valokuvausta, ja seinät on täytetty lukemattomilla kehystetyillä valokuvilla. Niistä tuijottaa hämyisiä auringonlaskuja, mustasilmäisiä lintuja, kaukaisuuteen katselevia malleja ja synkkiä kuusimetsiä.

Isoin kuvakokoelma on eteisen seinällä. Siinä on perheen omia kuvia, lähinnä vanhoja matkakuvia, sukulaisten potretteja, kuvia Tuomaksesta eri ikäisenä. Minäkin olen päässyt mukaan muutamaa kuvaa: yhdessä seisoin Tuomaksen kanssa natiAISina laiturilla ja irvistelemme kameralle,

ja toisessa olemme lähdössä ensimmäisenä päivänä seiskaluokalle. Olimme molemmat siihen aikaan alkaneet kasvattaa hiuksia pitkiksi, ja molemmilla on kuvassa typerä puolimittainen kampa, ei lyhyt mutta ei vielä kunnolla pitkäkään.

Kuvakollaasin keskellä on tyhjä aukko, johon aurinko pirskaa valolaikkuja. Siitä Tuomaksen äiti seitsemän vuotta sitten irrotti hääkuvan, nousi sitten autoon ja ajoi yhdeltä isumalta Turkuun asti. Siellä hän asuu edelleen.

"Onko sun isä taas töissä?" kysyn.

"Siellähän se. Otatko Pepsiä?" Tuomas vastaa, avaa jääkaapin oven.

"Opettelisit juomaan kokista niinkö normaalit ihmiset", sanon.

Tuomas näyttää keskisormeja ja ottaa itselleen jääkaapista tölkin.

Menemme Tuomaksen huoneeseen. Verhot ovat kiinni, vaatteita on heitelty sinne sun tänne. Kirjahylly pursuaa sarjakuvia, fantasiakirjoja ja miniatyyrihahmoja, ja seinät ovat täynnä julisteita. Isoimmassa julisteessa on sama kuva kuin David Bowien *The man who sold the world* -levyn kannessa, ja sen ympärillä pienimmistä julisteista katselevat muun muassa Sex Pistols, Gorillaz, Dead Can Dance ja Sonata Arctica.

Heitän kitarakotelon petaamattomalle sängylle ja avaan sen kannen. Tuomaksen silmät leviävät, kun hän näkee sen sisällön.

"No hitto", hän sanoo, nojautuu lähemmäs ja juoksuuttaa sormiaan kitaran reunaa pitkin. "Tääkö on se joululahja?"

"Jep", nyökkään.

Tuomas nostaa kitaran hellästi kotelosta, kokeilee sen painoa käsissään.

"Tässähän tekkee melkein mieli vaihtaa soitinta", hän sanoo, kuljettaa kynnenkärkeä paljasta otelautaa vasten. "Mutta miten sie et ole vielä pistänyt kieliä paikoilleen?"

”En ehtinyt vielä. Mutta pistetään tänään.”

”Todellakin. Tää on elektroakkari, vai mitä? Saitko sie vahvistinta?”

”En. Aattelin, että sitä voisi sitten bänditreeneissä kokeilla musiikkiluokan vahvarin kanssa.”

Tuomas nyökyttelee, ojentaa kitaran takaisin minulle.

”Pistä se äkkiä kuntoon niin päästään katsomaan mihin Martinista on”, hän sanoo.

Istun sängyn laidalle virittämään kieliä paikoilleen. Tuomas tuuppaa vaatepinon syrjään työtuolilta ja istuu sähköpianon taakse risti-istunnassa. Hän kuljettelee sointuja hajamielisesti sormissaan ja juttelee uudesta kauhuleffasta, jonka hän katsoi Netflixistä joulun pyhinä. Kuuntelen puolella korvalla ja ynähtelen vastaukseksi, virittelen teräskieliä paikoilleen. Tuomaksen seurassa kitara ei tunnu niin uhkaavalta, se pehmenee syliin taipuisana ja antautuvana.

Katseeni osuu ikkunalaudalle, jossa Tuomas pitää sateenkaarilippukokoelmaansa. Ne törröttävät telineestä kuin oksat värikkäät raidat toisiinsa sekoittuen.

”Taasko sie oot ostanut uusia?” kysyn.

”Muutaman vain”, Tuomas sanoo. ”Siitä tulikin mieleen...”

Hän kumartuu penkomaan reppunsa sivutaskua ja kaivaa sieltä jotain, heittää sen minulle. Saan kopin ja katson pientä esinettä kämmenelläni. Se on plektra, jossa on sininen, violetti ja punainen raita. Biseksuaalilipun värit.

”Piti antaa toi sulle jo joulun alla, mutta unohtui”, Tuomas sanoo. ”Sanoit että et halua lippua, mutta kai sitä voi silti vähän väriä tunnustaa.”

”Kiitti”, naurahdan ja laitan plektran taskuun, palaan sitten taas kitaran pariin. Tuomas jatkaa päämäärätöntä juoksenteluaan sähköpianon koskettimilla.

Saan E-kielen paikoilleen ja näppäisen hellästi ilmoille yhden sävelen. Se on vielä pahasti epäviireessä, mutta ääni

leviää huoneeseen lempeän täyteläisenä, lainaa rintakehääni kaikukopaksi ja tanssahtelee kylkiluiden lomassa suloisina väreinä. Hymy nousee pakostakin huulille, sydän alkaa lyödä kovempaa.

”Kiva ääni siinä ainakin on”, Tuomas kommentoi pianon takaa.

Nyökkään, alan virittää toista kieltä paikoilleen.

Vain lahja, ei mitään muuta. Niin Tuija sanoi. Päätän, että se on totta.

Kahdeksannen luokan syyskuu

Perjantaina kävelin iltapäivällä musiikkiopistolle Tuomasta vastaan. Minua ei huvittanut katsella äidin uutta miesystävää, joka luuhasi meillä nykyään melkein joka ilta, istui sohvannurkassa niin kuin olisi varannut sen omaksi paikakseen.

Milla ja minä puhuimme miehestä aina vain sanoilla *se mies*. Oli miehellä kyllä nimikin. Se oli tullut nopeasti selväksi, sillä äiti ei paljoa muusta enää puhunutkaan.

”Miko on kuulkaas niin herrasmies, se vei mut eilen ravintolaan!” hän saattoi sanoa ruokapöydässä ja jatkaa sitten samaa menoa niin kauan kuin istuimme pöydän ääressä: ”Miko on niin taitava käsistäänkin, sehän tän pöydänjalan korjasi. Ja kerroinkos mie jo sen jutun, jonka kuulin Mikolta? Kyllä se on niin hauska mies!”

Ja niin edelleen. Ja niin edelleen.

Minä ja Milla vastasimme äidin tarinoihin lähinnä kaikkoamalla paikalta niin nopeasti kuin pystyimme. Äiti ei kuitenkaan näyttänyt huomaavan minkään olevan vialla. Hänellä oli silmillään vaaleanpunaiset lasit ja korvissaan kuulokkeet, jotka soittivat pelkkää linnunlaulua ja hääkellojen kilinää.

Pysähdyin musiikkiopiston edustalle ja istuin poroa esittävän patsaan kulmalle. Alkoi olla jo viileää, julma syys-

tuuli puhalsi jostain Ounasjoelta päin ja sai minut nostamaan takin kaulukset pystyyn. Harkitsin hetken, menisinkö sisälle odottamaan Tuomasta, mutta pysyin kuitenkin paikoillani. En halunnut mennä lähemmäksi musiikkiopiston ovea.

Ovi sijaitsi rakennuksen sivussa, syrjässä kaikesta muusta. Se näytti sen verran vaatimattomalta, että se jäi helposti huomaamatta, jos ei tiennyt sen olevan siinä. Minä tiesin, tiesin liiankin tarkasti.

Ovella oli minuun merkillinen vaikutus. Oli vaikeaa sanoa, oliko se hyvä vai huono asia. Ovi oli kuin magneetti, joka veti minua vastustamattomasti puoleensa. Sen vetovoima taivoitti minut, vaikka olisin ollut toisella puolella kaupunkia, nyki ja houkutteli.

Ovi aukesi ja Tuomas tuli ulos. Hän heilautti kättään, ja lähdimme yhdessä kävelemään kohti Korkalovaaraa.

"Mites soittotunti?" kysyin.

"Sammaa vanhaa", Tuomas sanoi harteitaan kohauttaen. "Mitäs sulla? Vieläkö se ukko luuhaa teillä?"

"Ikävä kyllä."

"Vittu mitä paskaa. Tuu, mennään meille."

Linnoittauduimme olohuoneeseen kaapista löytyneen sipsipussin kanssa ja naputimme koko iltapäivän Mario Kartia. Tuomas voitti lähes joka kierroksen, kuten aina. Hänellä oli ihmeellinen tuuri pelien kanssa. Välillä mietin, oliko pelikoneessa joku salainen mekanismi, joka sai sen suosimaan omistajaansa.

Tuomaksen isä tuli kotiin seitsemän aikaan. Hän kolisteli hetken eteisessä ja kurkisti sitten olohuoneeseen kulmat rypyssä.

"Täälläkö te ootte istuneet koko iltapäivän? Menisitte välillä ulos", hän sanoi.

"Kyllä me käveltiin musaopistolta tänne", Tuomas vastasi.

”Eihän se nyt vielä mithän. Silloin ko mie olin nuori...”
Tuomaksen isä aloitti.

”Sillon ko sie olit nuori, piti hiihtää viiskyt kilometriä kouluun kesät talvet ja potkia samalla susia pois tieltä”, Tuomas täydensi.

”Eikä ollut muita leluja ko käpylehmiä eikä pyörääkään oltu vielä keksitty”, minä lisäsin.

”Ei nyt sentään. Mutta kyllä me usein leikittiin pihalla hippaa ja käytiin pulkkamäessä”, Tuomaksen isä sanoi.

”Muistatko, mitä kävi viimeksi, kun me käytiin pulkkamäessä? Tuomaksen jalka murtui”, minä sanoin.

”Niinpä. Sen siitä saa kun ulkoilee”, Tuomas säesti.

”Siitä on jo kaksi vuotta!” Tuomaksen isä sanoi mutta nauroi. ”Äh, antaa olla. Jäätkö sie Karri tänne yöksi?”

”Jos se soppii.”

”Totta kai. Ajattelin tehdä pitsaa.”

En yleensä niin välittänyt kasvisruoasta, mutta Tuomaksen isän tekemä pizza oli ehkä parasta maailmassa. Hän teki sen kokonaan itse taikinasta lähtien ja hyräili samalla räti-sevien vinyylilevyjen tahdissa, jotka soittivat blues- ja jazz-musiikin klassikoita. Hyräilyä säestivät veitsen napaukset leikkuulautaa vasten, kun hän pilkkoi herkkusieniä, valkospulia ja punasipulia.

”Tulkaas pojat kattamaan pöytä”, Tuomaksen isä huikkasi, kun pitsan herkullinen tuoksu alkoi hiipiä uunista olohuoneeseen saakka. Jätimme pelin pauselle ja suuntasimme keittiöön, katoimme pöydän kolmelle ja istuimme yhdessä syömään.

Tuomaksen isä oli muuten hiljainen mies, mutta ruokapöydässä hän yltyi tavallista juttelevaisemmaksi. Hän kertoi usein juttuja työstään geologina ja kyseli koulusta. Erityisen kiinnostunut hän olin historian ja yhteiskuntaopin tunteista. Usein hän tuhahteli, kun kerroimme, mitä opettaja oli mistäkin aiheesta sanonut.

"Vai että muka erillissota", hän sanoi päätään pudistellen. "Se mikhän erillissota ollut. Kysypä vaikka omilta isovanhemmiltas, kyllä ne muistaa, kuinka alkuun oltiin niin kaveria sakemanniensa kanssa."

"Tiedetään, sie jaksat vaahdota tästä joka kerta", Tuomas sanoi ja otti kolmannen pitsapalan.

"Koska se on tärkeätä! Ei sitä nyt omaa maata vihatakaan pidä, mutta sokea nationalismi on..."

"Sokea nationalismi on vaarallista ja lyhytkatseista, kipeästäkin historiasta pitää pystyä puhumaan rehellisesti. Tiedetään, olet sanonut senkin miljoona kertaa."

"Ja selvästi oppi on mennyt perille. Kyllä sie oot mun poika."

Tuomas pyöritteli silmiään, mutta hänen isänsä hymy oli lämmin, ylpeä. Katsoin sivuun ja kaadoin lasiin lisää maitoa.

Joskus yhden jälkeen kellahdin vieraspatjalle Tuomaksen huoneen lattialle ja katselin pimeässä hehkuvia muovitähtiä, joita Tuomas oli joskus vuosia sitten liimannut huoneensa kattoon. Alakerrasta kuului vielä hiljaisena pehmeitä jazzin säveliä, kun Tuomaksen isä istui olohuoneessa luke-massa kirjaa. Ties kuinka monetta kertaa toivoin, että meillä kotonakin voisi olla joskus tällaista, rauhallista ja vapaata.

Palasin kotiin vasta lauantaina lähempänä iltaa. Äiti touhusi keittiössä ja hyräili läppäriltä soivan radiokanavan tahdissa samalla kun korkkasi punaviinipulloa. Hän kohotti katseensa, kun tulini ovensuuhun.

"Siinähan sie oot! Katotaanko tänään kaikki yhdessä telkkaria?" äiti kysyi.

"Äh, ei kiitos."

"Tule nyt, Millakin on siellä. Sieltä tulee niitä *Arman ja viimeinen ristiretki* -uusintoja."

Rypistin kulmiani ja kurkistin olohuoneeseen. Siellä Millia tosiaan istui sohvalla Mikon vieressä jalkojaan heilutellen.

Miko kommentoi jotakin, hörähti heti perään itse omalle vit-silleen.

Millakin nauroi.

"Ai katos, moikka", Miko sanoi, heilautti minulle kättään.

Milla kohotti katseensa, huomasi minut vasta silloin. Hänen silmissään vilahti ripaus syyllisyyttä.

En sanonut mitään. Kun Milla mainostauolla nousi käymään vessassa, nykäisin hänet kanssani huoneeseemme ja suljin oven, jotta äiti ei kuulisi.

"Miksi ihmeessä sie vietät sen miehen kanssa aikaa?" kysyin.

"Ei se oo niin paha", Milla sanoi suu mutrussa.

"Ai ei oo paha! Se on idiootti! Millä se sua lahjo?"

"Ei millään!"

"Varmasti lahjo."

"No osti se Lauantaipussin, mutta ei se oo mithän lahjosta."

Huokaisin turhautuneena. Milla pisti kädet puuskaan ja mulkoili minua kulmat kurtussa.

"Ei se oo niin paha", hän toisti. "Se tykkää Armanistakin."

"Kaikki tykkää Armanista, sole mikhän saavutus", sanoin. "Milla hei, eikö meidän pitänyt olla tässä yhdessä rintamassa?"

"Mie en taho ennää."

"Sit sie oot tyhmä."

"Sie tässä oot tyhmä!" Milla huudahti. "Etkö sie tajua, että äitikin on paljon paremmalla tuulella, kun Miko on täällä? Se tulee heti töiden jälkeen kotiin eikä ravvaa koko ajan jos-sain baarissa! Välillä me ollaan melkein niinkö oltais oikeasti perhe!"

Milla kääntyi kannoillaan ja tömisteli pois ennen kuin ehdin vastata mitään. Seisoin hetken aloillani tuijottamassa ovensuuta. Olohuoneesta kaikui edelleen television ääni. Kuulin, kuinka Arman selosti jotain Amazonin sademetsistä.

Yhdeksännen luokan tammikuu

Pakkanen nipistelee poskia, tunkee sisään kauluksista ja hi-hansuista. Varpaita paleltaa, vaikka laitoin villasukat tenna-reiden alle. Tungen kädet syvemmälle taskuihin ja kiristän askeleita.

”Sie kävelet liian lujaa”, Milla nurisee.

”Kai nyt, me myöhästyään kohta koulusta”, sanon.

Milla mutisee jotain kaulaliinaansa, mutta kipittää kuitenkin lujempaa.

Talviloman päättyminen ja koulun alkaminen on helipotus. Äidin on pitänyt ryhdistäytyä, ja uudenvuoden viimeisetkin rippeet on vihdoin siivottu pois. Jääkaappiin on ilmestynyt muutakin kuin kylmiä nakkeja ja perunasalaattia, serpentiinit on nypitty alas verhoista ja ikkunapielistä. Eilen äiti vihdoin keräsi tyhjät pullot isoihin kasseihin, jotka Milla kantoi sinnikkäästi kassi kerrallaan lähikaupan pullonpalautukseen. Rahat hän laittoi metallirasiaan, jonka säilytyspaikkaa hän ei ole kertonut kenellekään. Tiedän, että Millakin on oppinut pitämään omat rahat piilossa äidiltä.

Ehdimme koulun aulaan ennen kellon soittoa. Heilautan kättäni Millalle, joka menee sisään alakoulun ovista, ja jat-